

SŽDC SM89

Zdravotní služby poskytované zaměstnancům státní organizace Správa železniční dopravní cesty

Účinnost ode dne zveřejnění

Schváleno pod čj. S45127/2018-SŽDC-GŘ-O10
dne 10. 9. 2018

Bc. Jiří Svoboda, MBA
generální ředitel

SŽDC SM89**Zdravotní služby poskytované zaměstnancům státní organizace Správa železniční dopravní cesty**

Gestorský útvar: Správa železniční dopravní cesty, státní organizace
Odbor personální
Praha 1, Dlážďená 1003/7
www.szdc.cz

Rok vydání: 2018

Náklad: vydáno pouze v elektronické podobě

© Správa železniční dopravní cesty, státní organizace, rok 2018

Tento dokument je duševním vlastnictvím státní organizace Správa železniční dopravní cesty, na které se vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Státní organizace Správa železniční dopravní cesty je v uvedené souvislosti rovněž vykonavatelem majetkových práv. Tento dokument smí fyzická osoba použít pouze pro svou osobní potřebu, právnícká osoba pro svou vlastní vnitřní potřebu. Poskytování tohoto dokumentu nebo jeho části v jakékoliv formě nebo jakýmkoliv způsobem třetí osobě je bez svolení státní organizace Správa železniční dopravní cesty zakázáno.

ZÁZNAMY O OPRAVÁCH A ZMĚNÁCH

Držitel listinné podoby tohoto dokumentu je odpovědný za včasné a správné zapracování účinných oprav a změn a za provedení příslušného záznamu.

Oprava/změna a její pořadové číslo	Číslo jednací	Účinnost od	Opravu/změnu zapracoval

OBSAH

ZÁZNAMY O OPRAVÁCH A ZMĚNÁCH.....	3
ROZSAH ZNALOSTI	5
ZKRATKY A ZNAČKY.....	6
1 Úvodní ustanovení.....	7
2 Základní pojmy	8
3 Posuzování zdravotní způsobilosti k práci	9
4 Vstupní prohlídky	12
5 Pravidelné (periodické) prohlídky.....	13
6 Mimořádné prohlídky	13
7 Výstupní prohlídky.....	15
7a Následné prohlídky	15
8 Další zásady pro výkon pracovnělékařských prohlídek	15
9 Dohled na pracovištích a nad výkonem práce, odborná poradenská a konzultační činnost.....	17
10 Hodnocení ztráty zdravotní způsobilosti.....	19
11 Očkování.....	21
12 Systém první pomoci	21
13 Provádění první pomoci na železnici.....	22
14 Prostředky první pomoci.....	23
15 Pitná voda.....	24
16 Zásady pro poskytování ochranných nápojů pro období celého roku	24
17 Poskytování ochranných nápojů při mimořádných pracovních podmínkách.....	25
18 Hygienické zásady při poskytování ochranných nápojů	26
19 Evidence poskytování ochranných nápojů.....	26
20 Pro letní období.....	26
21 Pro zimní období	27
22 Další povinnosti vedoucích zaměstnanců OS a bezpečnostní přestávka.....	28
23 Závěrečná ustanovení a účinnost	28

Seznam samostatných příloh

Přílohy k této směrnici jsou vydávány samostatně a jsou dostupné na adrese:

<http://intranet.szdc.cz/web/pers/BOZP/default.aspx> (adresář – Směrnice SŽDC č. 89, Zdravotní služby poskytované zaměstnancům státní organizace Správa železniční dopravní cesty - novelizace).

ROZSAH ZNALOSTI

Níže uvedená tabulka stanovuje rozsah znalosti tohoto dokumentu pro pracovní zařazení (funkci) nebo činnost, přičemž:

- informativní znalostí se rozumí taková znalost, při které příslušný zaměstnanec má povědomí o tomto dokumentu, zná předmět jeho úpravy a při náhledu do příslušného ustanovení je schopen se podle takového ustanovení samostatně řídit nebo podle něj samostatně konat;
- úplnou znalostí se rozumí taková znalost, při které příslušný zaměstnanec má povědomí o tomto dokumentu, zná předmět jeho úpravy a bez náhledu do příslušného ustanovení je schopen se podle takového ustanovení samostatně řídit nebo podle něj samostatně konat;
- doslovnou znalostí se rozumí taková znalost, při které příslušný zaměstnanec zná text, který je v příslušném ustanovení napsán v uvozovkách kurzivou, přesně a je schopen jej bez náhledu do příslušného ustanovení samostatně reprodukovat.

Není-li rozsah znalosti pro pracovní zařazení (funkci) nebo činnost stanoven, stanoví rozsah znalosti, pokud je tak třeba učinit, příslušný vedoucí zaměstnanec.

Pracovní činnost nebo zařazení (funkce)	Znalost ustanovení
Vedoucí zaměstnanci na všech stupních řízení	úplná – celá směrnice
Zaměstnanci pověřeni agendou BOZP	úplná – celá směrnice
Zaměstnanci OS pověřeni personální agendou	úplná – část: 1 - 8 a 10, přílohy: A - D, F, G, J - Jb informativní – ostatní části směrnice
Personálně-mzdoví specialisté CSS	úplná – část: 1 - 8 a 10, přílohy: A - D, F, G, J - Jb informativní – ostatní části směrnice
Ostatní zaměstnanci	informativní – celá směrnice
Zaměstnanci zajišťující poskytování první pomoci	úplná – část: 12 - 14 informativní – ostatní části směrnice
Zaměstnanci smluvního zdravotnického zařízení poskytujícího pracovnílékařské služby	informativní – celá směrnice

ZKRATKY A ZNAČKY

Níže uvedený seznam obsahuje zkratky a značky použité v tomto dokumentu. V seznamu se neuvádějí legislativní zkratky, zkratky a značky obecně známé, zavedené právními předpisy, uvedené v obrázcích, příkladech nebo tabulkách.

BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CDP	Centrální dispečerské pracoviště
CSS	Centrum sdílených služeb
ČČK	Český červený kříž
ČR	Česká republika
ČSN EN	Česká technická norma Evropská norma
eDAP	Elektronická knihovna dokumentů a předpisů
EIC	Energetický identifikační kód
GŘ SŽDC	Generální ředitelství
HR SAP R/3	Informační systém
HZS	Hasičská záchranná služba (organizační jednotka SŽDC)
JPO	Jednotka požární ochrany
KHS	Krajská hygienická stanice
KZAM	Klasifikace zaměstnání
MD	Ministerstvo dopravy
MZD	Ministerstvo zdravotnictví
OOPP	Osobní ochranné pracovní prostředky
OJ	Organizační jednotka
OŘ	Oblastní ředitelství
OS	Organizační složka
O10	Odbor personální
PaM	Práce a mzdy
PLS	Pracovnílékařské služby
SS	Stavební správa
STKR	Speciální technologické komunikační rozhraní (personální portál SŽDC)
SŽE	Správa železniční energetiky
SŽG	Správa železniční geodézie
SŽDC	Správa železniční dopravní cesty, státní organizace
TÚDC	Technická ústředna dopravní cesty

1 ÚVODNÍ USTANOVENÍ

- 1.1** K zajištění prevence rizik, ochrany zdraví zaměstnanců před úrazy, nemocemi z povolání a jinými poškozeními zdraví z práce (nemoci spojené s prací) a k zajištění bezpečnosti při provozování dráhy a drážní dopravy organizuje, provozuje a v potřebném rozsahu financuje Správa železniční dopravní cesty, státní organizace (dále jen „SŽDC“) pro své zaměstnance pracovnílékařské služby (dále jen „PLS“). Další zdravotní služby¹ jsou jako součást podnikové sociální politiky poskytovány nad rámec PLS, a to na základě podnikové kolektivní smlouvy nebo na základě rozhodnutí generálního ředitele SŽDC.
- 1.2** Tato směrnice v dalších částech upřesňuje postup zaměstnavatele, a zaměstnanců a zároveň i uchazečů o zaměstnání v oblasti PLS, dalších zdravotních služeb, poskytování ochranných nápojů a poskytování první pomoci u SŽDC.
- 1.3** Obsahem PLS je zejména:
- a) posuzování zdravotní způsobilosti k práci při pracovnílékařských prohlídkách (dále v textu „pracovnílékařské prohlídky“), lékařských vyšetření dle zákoníku práce, dohled nad zdravím zaměstnanců v souvislosti s prací;
 - b) určování a vyhodnocování nebezpečí, která ohrožují zdraví na pracovišti;
 - c) dohled nad činiteli v pracovním prostředí a pracovními zvyklostmi, které mohou ovlivňovat zdraví zaměstnanců, včetně sanitárních zařízení, stravovacích prostor, odpočinkových místností, ubytoven, zdravotnických, rehabilitačních a rekreačních zařízení, pokud tato zařízení provozuje SŽDC;
 - d) poradenství o ochraně zdraví, bezpečnosti a hygieně při práci, o hromadných a individuálních osobních ochranných pracovních prostředcích (dále jen „OOPP“), o plánování a organizování práce včetně uspořádání pracovišť, spolupráce při poskytování informací, výcviku a výchovy v oblasti ochrany zdraví při práci včetně školení v poskytování první pomoci;
 - e) organizace první pomoci a ošetření v případě nouze;
 - f) účast na rozbořech pracovní úrazovosti, nemocí z povolání a ohrožení nemocí z povolání.
- 1.4** Za plnění úkolů zaměstnavatele v oblasti PLS a v ochraně zdraví zaměstnanců při práci odpovídají vedoucí zaměstnanci na všech stupních řízení.
- 1.5** Za zajištění a poskytování PLS v rámci SŽDC odpovídá smluvní poskytovatel/poskytovatelé PLS.
- 1.6** PLS pro zaměstnance SŽDC je primárně zajišťována lékařem PLS, který má přidělená pracoviště v registru PLS. Změny přidělení pracovišť do registru PLS se provádějí podle potřeby.
- 1.7** Koordinaci, kontrolu a odborné řízení zdravotních služeb včetně dohledu nad rozsahem, kvalitou, výběrem poskytovatelů a financováním PLS provádí odbor personální (dále jen O10).
- 1.8** Pro prohlídky, dohlídky, poradenskou a konzultační činnost v rámci PLS mají všichni lékaři PLS stanovenou pracovní dobu.
- 1.9** PLS jsou vyjmuty ze svobodné volby lékaře². Zaměstnanec má určené zdravotnické zařízení a příslušného posuzujícího lékaře PLS. Zaměstnanci jsou povinni podrobit se

¹ Zdravotní služby jsou nadřazeným pojmem nad zdravotní péčí. Ta je definována § 2 odst. 4 zákona č. 372/2011 Sb., zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů.

² § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů

právními předpisy stanoveným³ pracovnělékařským prohlídkám, očkováním⁴, vyšetřeními a diagnostickým zkouškám.

- 1.9.1** Příslušný posuzující lékař PLS není oprávněn vykonat pracovnělékařskou prohlídku nebo lékařské vyšetření zaměstnance jiné než určené organizační složky (dále jen „OS“), nestanoví-li jinak bod č. 3.8.
- 1.9.2** Právními předpisy vyžadované posouzení zdravotní způsobilosti zaměstnance k práci v určeném zdravotnickém zařízení PLS je pro zaměstnavatele platné, je-li v případě nutného zástupu registrujícího poskytovatele PLS posudek o zdravotní způsobilosti vystaven jiným z určených lékařů PLS.
- 1.10** Uzavírání *Dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr* je pracovněprávním vztahem, proto je nutno příslušné zaměstnance vyslat na ověření zdravotní způsobilosti posuzujícím lékařem PLS v souvislosti s vykonávanou pracovní činností vždy, pokud již není posouzen pro stejné činnosti v pracovním poměru.
- 1.11** Se svými požadavky na služby PLS se vedoucí zaměstnanci na jednotlivých úrovních řízení obracují na příslušného lékaře PLS prostřednictvím pověřeného určeného zaměstnance.
- 1.12** Posuzující lékař PLS nesmí být při rozhodování ve věcech ochrany zdraví neodborně usměrňován a je povinen odmítnout požadavky, které jsou v rozporu se správnými medicínskými postupy, mlčenlivostí nebo etikou zdravotnického pracovníka.⁵

2 ZÁKLADNÍ POJMY

- 2.1 Smluvní zdravotnické zařízení poskytující PLS pro SŽDC** - zdravotnické zařízení, které poskytuje PLS v určeném regionu a zajišťuje garanci za činnosti PLS.
- 2.2 Region PLS - spádové území poskytovatele PLS pro SŽDC** - souhrn pracovišť příslušných organizačních složek, pro něž poskytovatel PLS přímo zajišťuje výkony PLS.
- 2.3 Poskytovatel PLS pro SŽDC** - poskytovatel v oboru všeobecné praktické lékařství nebo poskytovatel v oboru pracovní lékařství, který je pověřen výkonem PLS. Poskytovatelem se rozumí fyzická nebo právnická osoba, která má příslušné oprávnění k poskytování zdravotních služeb.
- 2.4 Lékař PLS** - lékař se specializovanou způsobilostí v oboru všeobecné praktické lékařství nebo v oboru pracovní lékařství, pokud zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů nebo jiný právní předpis nestanoví jinak.
- 2.5 Registrující praktický lékař** - registrující poskytovatel ambulantní péče v oboru všeobecné praktické lékařství, který přijal pacienta do péče za účelem poskytnutí primární ambulantní péče (v případě, že u tohoto poskytovatele poskytuje zdravotní služby více lékařů, je pacient zaregistrován ke konkrétnímu lékaři).
- 2.6 Příslušná organizační složka SŽDC** - generální ředitelství, organizační jednotky.
- 2.7 Riziková práce** - práce, při níž je nebezpečí vzniku nemoci z povolání nebo jiné nemoci související s prací, zařazená do třetí nebo čtvrté kategorie prací (podle § 39 odst. 1 zákona č. 258/2000Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon 258/2000 Sb.) a dále práce zařazená do kategorie druhé, o níž takto rozhodl příslušný orgán ochrany veřejného zdraví.
- 2.8 Orgán ochrany veřejného zdraví** - Ministerstvo zdravotnictví, krajské hygienické stanice, Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra (dle § 78 zákona č. 258/2000 Sb.).

³ § 32 a §106 odst. 4 písm. b) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

⁴ § 46 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁵ vyhláška ministra zahraničních věcí č. 145/1988 Sb., o Úmluvě o závodních zdravotních službách (č. 161), ve znění pozdějších předpisů

2.9 Vedoucí zaměstnanec - zaměstnanec pověřený zaměstnavatelem vedením na jednotlivých stupních řízení.

2.10 PLS v SŽDC - zdravotní služby preventivní, jejichž součástí je hodnocení vlivu pracovní činnosti, pracovního prostředí a pracovních podmínek na zdraví, provádění preventivních prohlídek a hodnocení zdravotního stavu za účelem posuzování zdravotní způsobilosti k práci, poradenství zaměřené na ochranu zdraví při práci a ochranu před pracovními úrazy, nemocemi z povolání a nemocemi souvisejícími s prací, školení v poskytování první pomoci a pravidelný dohled na pracovištích a nad výkonem práce nebo služby.

Poznámka:

Součástí PLS je lékařské posuzování zdravotní způsobilosti k práci. Do PLS nepatří léčebná, diagnostická a preventivní péče, která souvisí s registrací pacientů u praktického lékaře péče o dospělé.

3 POSUZOVÁNÍ ZDRAVOTNÍ ZPŮSOBILOSTI K PRÁCI

3.1 Zdravotní způsobilost k práci se posuzuje u všech zaměstnanců SŽDC v souvislosti s výkonem práce⁶ při pracovnělékařských prohlídkách, které se člení na:

- vstupní;
- pravidelné (periodické);
- mimořádné;
- výstupní;
- následné;

a dále při lékařských vyšetřeních

- mladistvých⁷;
- ostatních, právními předpisy vyžadovaných.

3.2 Zaměstnavatel je povinen zabezpečit, aby mladiství byli vyšetřeni lékařem PLS

- a) před vznikem pracovního poměru a před převedením na jinou pracovní činnost,
- b) pravidelně podle potřeby, nejméně však jednou ročně, pokud není pro některý pracovní obor stanoveno častější lékařské vyšetření.

3.3 Zaměstnanec pracující v noci musí být vyšetřen lékařem PLS

- před zařazením na noční práci;
- pravidelně jednou za dva roky;
- kdykoliv během zařazení na noční práci, pokud o to zaměstnanec požádá.

3.3.1 Při vyslání zaměstnance na pracovnělékařskou prohlídku se v žádosti o posouzení zdravotní způsobilosti k práci požaduje pravidelná (periodická) prohlídka pro noční práci. Ostatní části tiskopisu se vyplní v souladu s článkem 3.8 písm. a, b, c této směrnice. Doba platnosti posudku je stanovena posuzujícím lékařem PLS.

3.4 Zaměstnanec je povinen podrobit se preventivním prohlídkám, očkováním, vyšetřením a diagnostickým zkouškám, stanoveným zvláštními právními předpisy⁸.

3.5 Na pracovnělékařskou prohlídku vysílá zaměstnance nebo uchazeče o zaměstnání vedoucí zaměstnanec příslušné OS prostřednictvím pověřeného – určeného zaměstnance. Jedná-li se o uchazeče o zaměstnání, je tento vyslán na pracovnělékařskou prohlídku před vznikem pracovněprávního vztahu. K vyslání bude použit formulář *Žádost o posouzení zdravotní způsobilosti k práci* ([viz příloha A](#)). Tentýž formulář se použije i při vyslání na lékařské vyšetření zaměstnance nově

⁶ ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

⁷ § 247 a 350 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

⁸ § 106 odst. 4 písm. b) zákoníku práce

§ 22, 35 a 45 zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů

zařazeného na noční práci; rovněž tak i v jiných případech požadovaného lékařského vyšetření dle zvláštních právních předpisů. V těchto případech se nezbytné údaje dopisují v části *Další údaje a informace pro posuzujícího lékaře*.

- 3.6** O zařazení zaměstnance do příslušné kategorie práce pro určení kritérií zdravotní způsobilosti k výkonu činnosti a o jeho vyslání na pracovnělékařskou prohlídku nebo právními předpisy vyžadované lékařské vyšetření rozhoduje vedoucí zaměstnanec příslušné OS na základě charakteru činnosti, kterou zaměstnanec bude vykonávat nebo vykonává nebo na základě rozhodnutí orgánu ochrany veřejného zdraví.
- 3.7** Posuzující lékař PLS je povinen poskytnout vedoucímu zaměstnanci OS konzultaci v případě, kdy je zařazení zaměstnance do příslušné kategorie práce pro posouzení zdravotní způsobilosti k výkonu činnosti obtížné nebo nejednoznačné.
- 3.8** Žádost o posouzení zdravotní způsobilosti k práci je vždy adresována příslušnému lékaři PLS. Žádost musí obsahovat údaje, které umožní posuzujícímu lékaři PLS správně rozhodnout o zdravotní způsobilosti k výkonu činnosti:
- osobní údaje zaměstnance;
 - označení pracovní činnosti (profese, funkce), pro kterou je posouzení vyžadováno, včetně výsledné kategorie práce (1, 2, 2R, 3, 4) a uvedení rizika dílčího faktoru (fyzikálních, chemických a biologických činitelů, prachu, fyzické zátěže, zátěže teplem a chladem, psychické a zrakové zátěže a dalších faktorů, které mohou mít nebo mají vliv na zdraví);
 - údaje o kumulaci více pracovních činností;
 - právní normu (normy), podle které (kterých) je zdravotní způsobilost vyžadována;
 - druh prohlídky (u mimořádné prohlídky s uvedením důvodu, proč je k ní zaměstnanec vyslán - podle článku 6.3 této směrnice).
- 3.9** V části *Další údaje a informace pro posuzujícího lékaře* upozorní vysílající OS na další specifika výkonu pracovní činnosti, která samotný název nemusí vyjadřovat.
- 3.10** V případě, že pracovnělékařská prohlídka je vykonávána podle předpisů, které nejsou na formuláři žádosti o posouzení zdravotní způsobilosti předtištěny, doplní se odkaz na příslušný předpis, podle kterého je prohlídka vyžadována, do volných řádků žádosti.
- 3.11** Při vyslání na pracovnělékařskou prohlídku vybaví pověřený určený zaměstnanec zaměstnance nebo uchazeče o zaměstnání (u pravidelných prohlídek zpravidla 3 měsíce předem) formulářem „Žádost o výpis ze zdravotní dokumentace“ ([viz příloha B](#)). Poučí zaměstnance, že tento výpis po vyplnění registrujícím lékařem předá přímo posuzujícímu lékaři PLS. Výpis je možné nahradit potvrzením registrujícího lékaře (dále jen „potvrzení“), že se zdravotní stav zaměstnance od vydání předchozího výpisu pro konkrétního zaměstnavatele nezměnil.
- 3.11.1** Registrující lékař výpis, popřípadě potvrzení o nezměněném zdravotním stavu, vydá nejdéle do 10 pracovních dnů ode dne obdržení žádosti. Výpis nebo potvrzení lze použít pro posouzení zdravotního stavu nebo zdravotní způsobilosti posuzované osoby v době nejdéle 90 dnů ode dne jeho vydání registrujícím lékařem.
- 3.12** Zaměstnanec nebo uchazeč o zaměstnání se dostaví k pracovnělékařské prohlídce s výpisem nebo potvrzením, pokud registrující praktický lékař není současně posuzujícím lékařem PLS.
- 3.13** Je-li po zaměstnanci požadována registrujícím praktickým lékařem přímá úhrada za vypracování výpisu nebo potvrzení ze zdravotní dokumentace, je zaměstnanec povinen požadovanou finanční částku uhradit. Zaměstnanec si na částku zaplacenou za provedení výpisu nebo potvrzení ze zdravotní dokumentace nechá u svého praktického lékaře vystavit doklad o zaplacení.
- 3.13.1** V případě, že lékař odmítne zaměstnanci vystavit daňový doklad na zaměstnavatele, zaměstnanec poplatek v hotovosti lékaři neuhradí. Lékař pak vystaví daňový doklad se všemi náležitostmi na objednavatele - tj. na Správu železniční dopravní cesty, státní organizaci (v případě, že je plátcem DPH) anebo vystaví fakturu na objednavatele (v případě, že není plátcem DPH).

- 3.14** Na základě předložení posudku o zdravotní způsobilosti a výše uvedeného dokladu mu bude částka proplacena příslušnou OS. Uchazeči o zaměstnání bude, v případě kladného výsledku vstupní pracovnělékařské prohlídky, částka proplacena obdobným způsobem.
- 3.15** Posuzovaný zaměstnanec se dostaví k příslušnému posuzujícímu lékaři PLS na pracovnělékařskou prohlídku s výpisem nebo potvrzením ze zdravotní dokumentace vyplněným registrujícím praktickým lékařem a se žádostí o posouzení zdravotní způsobilosti k práci (viz příloha A) vyplněnou pověřeným určeným zaměstnancem v den a hodinu dohodnutou s příslušným lékařem PLS (zdravotnickým zařízením). Posuzovaný prokáže posuzujícímu lékaři PLS svoji totožnost. Dobu strávenou zaměstnancem při preventivní prohlídce či lékařském vyšetření potvrzuje posuzující lékař PLS.
- 3.16** Posuzující lékař PLS nesmí odmítnout vykonání pracovnělékařské prohlídky, na kterou zaměstnance vysílá zaměstnavatel. Ve svém lékařském posudku se vyjadřuje pouze ke zdravotní způsobilosti k práci.
- 3.17** Posuzující lékař PLS je povinen konzultovat s vedoucím zaměstnancem vysílající OS prostřednictvím pověřeného - určeného zaměstnance budoucí pracovní zařazení zaměstnance a ostatní nejasnosti, které se vyskytnou při posuzování zaměstnance vyslaného na pracovnělékařské prohlídky.
- 3.18** Posuzující lékař PLS provede pracovnělékařskou prohlídku ve stanovené lhůtě⁹ a lékařské vyšetření uzavře jednoznačným lékařským posudkem o zdravotní způsobilosti k práci ([viz příloha C](#)), který bez údajů o zdravotním stavu sdělí prostřednictvím pověřeného určeného zaměstnance vysílající OS, která si tento posudek vyžádala. Lékařský posudek o zdravotní způsobilosti k práci (dále jen „posudek“) posuzujícího lékaře PLS je pro zaměstnavatele závazný¹⁰.
- 3.18.1** Uzavře-li posuzující lékař PLS posudek s hodnocením „zdravotně způsobilý jen za podmíněk“, je dodržení těchto konkrétních podmínek OS předpokladem zařazení posuzovaného zaměstnance na výkon činnosti, tj. podmínkou zdravotní způsobilosti. Vedoucí zaměstnanec OS je povinen kontrolovat dodržování této podmínky.
- 3.19** Posuzující lékař PLS, který posudek vydal, zajistí neprodleně jeho prokazatelné předání posuzované osobě a zaměstnavateli prostřednictvím pověřeného určeného zaměstnance, který o vydání posudku oprávněně požádal.
- 3.20** Má-li posuzovaná osoba nebo osoba, které uplatněním lékařského posudku vznikají práva nebo povinnosti (zaměstnavatel) za to, že lékařský posudek je nesprávný, může do 10 pracovních dnů ode dne jeho prokazatelného předání podat návrh na jeho přezkoumání poskytovateli, který posudek vydal, nebo se může vzdát práva na přezkoumání lékařského posudku. Pokud poskytovatel návrhu na přezkoumání lékařského posudku nevyhoví v plném rozsahu, postoupí jej do 10 pracovních dnů ode dne jeho doručení, pokud se jedná o lékařský posudek o zdravotní způsobilosti, příslušnému správnímu orgánu.
- 3.21** Návrh na přezkoumání lékařského posudku nemá odkladný účinek, s výjimkou, je-li učiněn závěr, že je posuzovaná osoba k práci zdravotně způsobilá.
- 3.22** Při stanovení lhůt platnosti posudku se posuzující lékař PLS řídí příslušnými platnými předpisy. Prodlužovat platnost posudku nad dobu stanovenou právním předpisem posuzující lékař PLS nesmí.
- 3.23** Platnost posudku (termín další prohlídky) se odvíjí vždy od data poslední pracovnělékařské prohlídky, bez ohledu na to, zda se jedná o pracovnělékařskou prohlídku pravidelnou (periodickou) nebo mimořádnou. Zkrátí-li posuzující lékař PLS dobu platnosti posudku, stává se tato úprava lhůtou závaznou. Následující prohlídka je pravidelnou (periodickou) prohlídkou a je nutné ji absolvovat před skončením doby platnosti vyznačené na posudku.

⁹ ve smyslu ustanovení § 43 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách

¹⁰ ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákoníku práce

3.24 Pokud je vydán posuzujícím lékařem PLS nový posudek pro stejný účel jako předcházející lékařský posudek, pozbývá tento lékařský posudek dnem platnosti nového posudku svou platnost.

3.25 Pracovnělékařskou prohlídku nelze vykonat, je-li zaměstnanec uznán práce neschopným. Posuzující lékař PLS prohlídku vykoná až po skončení pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz.

4 VSTUPNÍ PROHLÍDKY

4.1 Vstupní lékařskou prohlídku musí zaměstnavatel u zaměstnance zajistit před vznikem pracovního poměru (tj. před dnem nástupu do zaměstnání) nebo při převedení zaměstnance na jinou pracovní činnost, ale i při změně druhu pracovní činnosti za podmínky, kdy bude nová pracovní činnost vykonávána za odlišných podmínek. Odlišnými podmínkami se rozumí navýšení rizikových faktorů nejméně o jeden nebo jejich změna, popřípadě zařazení k výkonu rizikové práce.

4.1.1 Při změně sjednaného druhu pracovní činnosti (rozšíření sjednaného druhu pracovní činnosti) u osob provádějících činnosti při provozování dráhy a drážní dopravy není pracovnělékařská prohlídka nutná, pokud má tato osoba platný lékařský posudek o zdravotní způsobilosti k činnosti, pro niž bylo požadováno posouzení zdravotní způsobilosti s vyššími nebo stejnými podmínkami zdravotní způsobilosti.

4.2 Jednou z podmínek pro přijetí zaměstnance do pracovního poměru je kladný lékařský posudek o zdravotní způsobilosti. Zaměstnancům (osobám, posuzovaným podle vyhlášky č. 101/1995 Sb.), kteří se ve stanovené lhůtě nepodrobili povinné prohlídce, nelze výkon pracovní činnosti, jejíž výkon je podmíněn kladným závěrem prohlídky, dovolit.

4.2.1 Podmínky zdravotní způsobilosti a způsob provádění posudkové činnosti při posuzování zdravotní způsobilosti u osob posuzovaných podle vyhlášky č. 101/1995 Sb. § 1 se vztahují na:

- a) žadatele o vydání licence strojvedoucího a strojvedoucí řídící drážní vozidlo na dráze celostátní a regionální;
- b) žadatele o vydání průkazu způsobilosti k řízení drážního vozidla a fyzické osoby řídící drážní vozidlo na dráze tramvajové, trolejbusové, speciální, lanové, místní a vlečce;
- c) fyzické osoby provádějící ostatní činnosti při provozování dráhy a drážní dopravy a uchazeče o výkon těchto činností.

4.2.2 Osoby podle vyhlášky č. 101/1995 Sb. § 1 odst. 1 písm. c) se pro potřeby posuzování zdravotní způsobilosti zařazují do těchto skupin:

- a) osoby vykonávající činnosti při provozování dráhy a drážní dopravy, které přímo zabezpečují obsluhu dráhy, zabezpečují nebo organizují drážní dopravu a řídí se při tom tvarovými, světelnými a zvukovými znaky a návěstmi, nebo je dávají;
- b) osoby, které při své pracovní činnosti
 - vstupují bez dozoru na provozovanou dopravní cestu a nepodílejí se přímo na zabezpečení obsluhy dráhy, ani na zabezpečení nebo organizování drážní dopravy;
 - provádějí revize, prohlídky a zkoušky určených technických zařízení.

4.3 Při kumulaci několika pracovních činností, patřících do různých kategorií práce, posuzuje se způsobilost ke všem v žádosti uváděným pracovním činnostem s přihlédnutím ke konkrétním pracovním podmínkám v rámci jednoho posudkového případu, a to podle komplexu všech posudkových kritérií. Platnost posudku se stanoví podle nejkratší lhůty pracovnělékařské prohlídky.

- 4.4** Při více pracovněprávních vztazích na základě samostatných pracovních smluv se žádá o posouzení zdravotní způsobilosti vstupní prohlídkou ke každému novému smluvnímu vztahu samostatně až po dohodě s posuzujícím lékařem.
- 4.5** Při bezprostředně navazujícím uzavření pracovních smluv na pracovní poměr za stejných podmínek v době platnosti předchozího posudku se vstupní prohlídka nevykonává. Postupuje se jako u kumulace pracovních činností, tzn., že zdravotní stav zaměstnanců se sleduje ve lhůtách pro pravidelné (periodické) prohlídky v komplexu pro všechny druhy pracovních poměrů.
- 4.6** U osob vykonávajících činnosti epidemiologicky závažné osvědčuje posuzující lékař PLS ve zdravotním průkazu zdravotní způsobilost zaměstnance SŽDC před zahájením takové činnosti.

5 PRAVIDELNÉ (PERIODICKÉ) PROHLÍDKY

- 5.1** Pravidelné (periodické) prohlídky se vykonávají před skončením platnosti lékařského posudku. Doba platnosti posudku se řídí příslušnými předpisy souhrnně uvedenými v příloze D.
- 5.2** Doba platnosti posudku se odvíjí od data vydání posudku ve vztahu k aktuálně dosaženému věku.
- 5.3** Při časové návaznosti prohlídek, které se týkají jednoho zaměstnance vykonávajícího činnosti podle více pracovních smluv, vedoucí zaměstnanec OS prostřednictvím pověřeného určeného zaměstnance prohlídky, podle možnosti, časově zkoordinuje. Vykonává-li zaměstnanec v rámci své pracovní náplně činnosti, posuzované podle více předpisů s různými dobami platnosti posudku, rozhoduje o vyslání na pravidelnou (periodickou) prohlídku nejkratší stanovený interval. Zaměstnanec je při této pravidelné prohlídce posuzován vždy z hlediska komplexních požadavků na jeho činnost.

6 MIMOŘÁDNÉ PROHLÍDKY

- 6.1** Mimořádné prohlídky se vykonávají u zaměstnanců SŽDC na základě rozhodnutí příslušného vedoucího zaměstnance OS nebo z podnětu zaměstnance. Podnět k odeslání na mimořádnou prohlídku může podat při okolnostech svědčících o změně zdravotní způsobilosti kterýkoliv ošetřující lékař nebo příslušný lékař PLS. Zaměstnanci, u kterého vyvstaly důvodné pochybnosti o změně zdravotní způsobilosti, nelze umožnit výkon práce do doby vykonání mimořádné prohlídky.
- 6.2** Termín vykonání této mimořádné prohlídky projedná pověřený určený zaměstnanec s příslušným poskytovatelem PLS, který je povinen tomuto požadavku vyhovět bez zbytečného prodlení.
- 6.3** **Zaměstnanci jsou bez zbytečného prodlení vyšetřeni při mimořádné prohlídce**
- a) u osob při provozování dráhy a drážní dopravy:
- vykazala-li jejich činnost nedostatky související se zdravotním stavem, které mohou ohrozit bezpečnost dráhy nebo drážní dopravy;
 - při okolnostech svědčících o změně zdravotní způsobilosti k vykonávané činnosti, zejména na základě podnětu kteréhokoliv ošetřujícího lékaře nebo před zahájením činnosti po onemocnění, u kterého nelze vyloučit změnu zdravotní způsobilosti nebo bylo-li delší než 8 týdnů;
 - po přímé účasti na mimořádné události, jestliže o to požádá orgán příslušný k vyšetření mimořádné události podle zvláštních předpisů;

- před nástupem činnosti, pro kterou bylo provedeno posouzení zdravotní způsobilosti, po přerušení výkonu pracovní činnosti trvajícím déle než 6 měsíců¹¹;
 - na základě nařízení drážního správního úřadu.
- b) u řidičů motorových vozidel na pozemních komunikacích v pracovněprávním vztahu, u řidičů stavebních strojů (přezkoumání zdravotní způsobilosti):
- lze-li odůvodněně předpokládat, že se změnila způsobilost zaměstnance k výkonu pracovní činnosti;
 - pokud utrpěl úraz s těžkými následky, nehodu spojenou s bezvědomím nebo po onemocnění spojeném s pracovní neschopností trvajícím déle než 4 týdny.
- c) u osob vykonávajících rizikové práce:
- na základě rozhodnutí orgánu ochrany veřejného zdraví, pokud jsou na pracovišti zjištěny závažné hygienické nebo epidemiologické závady;
 - u osob, jejichž činnost může ohrozit zdraví spolupracovníků nebo obyvatelstva, např., které obsluhují jeřáby, vážou jeřábová břemena, řídí výtahy s nosností nad 500 kg, obsluhují transportní zařízení, pracují s výbušninami, pracují s kapalným chlórem, opravují nebo obsluhují tlakové nádoby, turbokompresory, zařízení vysokého napětí;
 - lze-li odůvodněně předpokládat, že se změnila způsobilost zaměstnance k výkonu pracovní činnosti;
 - pokud utrpěl úraz s těžkými následky, nehodu spojenou s bezvědomím nebo po onemocnění spojeném s pracovní neschopností trvajícím déle než 4 týdny.
- d) u osob, pracujících na podzemních pracovištích, u hasičů z povolání:
- před zkouškou odborné způsobilosti;
 - lze-li odůvodněně předpokládat, že se změnila způsobilost zaměstnance k výkonu pracovní činnosti;
 - pokud utrpěl úraz s těžkými následky, nehodu spojenou s bezvědomím nebo po onemocnění spojeném s pracovní neschopností trvajícím déle než 4 týdny.
- e) u zaměstnanců zařazených na noční práci:
- lze-li odůvodněně předpokládat, že se změnila způsobilost zaměstnance k výkonu pracovní činnosti;
 - kdykoliv během zařazení na noční práci, pokud o to zaměstnanec požádá.
- f) u všech ostatních zaměstnanců SŽDC:
- lze-li odůvodněně předpokládat, že se změnila způsobilost zaměstnance k výkonu pracovní činnosti.

6.4 V případě, že posuzující lékař PLS je současně ošetřujícím praktickým lékařem posuzovaných osob, je mimořádná prohlídka provedena návazně na ukončení pracovní neschopnosti.

6.4.1 Mimořádná prohlídka se provádí vždy, pokud byl výkon práce přerušen:

- z důvodu nemoci po dobu delší než 8 týdnů, s výjimkou výkonu práce v kategorii první podle zákona č. 258/2000 Sb., a nejde-li o práci se specifickou zdravotní náročností nebo nestanoví-li jiný právní předpis jinak;
- v důsledku úrazu s těžkými následky, onemocnění spojeného s bezvědomím nebo jiné těžké újmy na zdraví;
- z jiných důvodů na dobu delší než 6 měsíců.

¹¹ vztahuje se i na žáky středních škol a odborných učilišť při praktickém vyučování a studenty vyšších odborných škol a vysokých škol při odborné přípravě na pracovištích SŽDC

Mimořádná prohlídka po ukončení přerušení výkonu práce se provede nejdéle do 5 pracovních dnů ode dne nového započetí výkonu dosavadní práce.

- 6.4.2** V případě, že zaměstnavatel nebude mít k dispozici lékařský posudek o zdravotní způsobilosti, považuje zaměstnance pro vykonávanou činnost za zdravotně nezpůsobilého.

7 VÝSTUPNÍ PROHLÍDKY

7.1 Výstupní lékařskou prohlídku je nutno provést:

- při ukončení pracovněprávního vztahu k SŽDC vždy, pokud
 - zaměstnanec vykonával práci zařazenou podle zákona č. 258/2000 Sb., v kategorii druhé rizikové, třetí nebo čtvrté nebo
 - u zaměstnance byla v době výkonu práce u současného zaměstnavatele uznána nemoc z povolání nebo ohrožení nemocí z povolání, pokud trvají, nebo
 - zaměstnanec utrpěl v době výkonu práce u současného zaměstnavatele pracovní úraz a v příčinné souvislosti s ním byla uznána opakovaně dočasná pracovní neschopnost, popřípadě bylo provedeno nové bodové ohodnocení bolesti nebo ztížení společenského uplatnění podle právního předpisu upravujícího odškodňování způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání;
- před převedením zaměstnance na jinou práci nebo před změnou druhu práce, pokud jde o ukončení práce rizikové, nebo
- zůstává zaměstnancem SŽDC, ale je převeden na takovou pracovní činnost, pro kterou již nadále posuzování zdravotní způsobilosti podle vyhlášky č. 101/1995 Sb., nebude požadováno.

Výstupní prohlídka při ukončení pracovněprávního vztahu se dále provede v případě, kdy tak rozhodne vedoucí zaměstnanec nebo o ní požádá sám zaměstnanec.

7.2 Na výstupní prohlídku je vedoucí zaměstnanec OS prostřednictvím pověřeného určeného zaměstnance povinen odeslat zaměstnance také dle pravomocného rozhodnutí orgánu ochrany veřejného zdraví.

7.3 Účelem těchto prohlídek je zhodnotit vliv výkonu pracovní činnosti na zdraví posuzované osoby za uplynulou dobu.

7A NÁSLEDNÉ PROHLÍDKY

Následná prohlídka se provádí za účelem včasného zjištění změn zdravotního stavu vzniklých v souvislosti s prací za takových pracovních podmínek, jejichž důsledky se mohou projevit i po ukončení práce, a to za účelem včasného zajištění potřebné zdravotní péče, popřípadě odškodnění. Na základě provedení následné prohlídky se nevydává lékařský posudek. Následná prohlídka se provádí podle přílohy č. 2 vyhlášky č. 79/2013 Sb. v platném znění, pokud tak stanoví příslušný orgán ochrany veřejného zdraví podle č. 258/2000 Sb., nebo jiný právní předpis.

8 DALŠÍ ZÁSADY PRO VÝKON PRACOVNĚLÉKAŘSKÝCH PROHLÍDEK

8.1 Pracovnílékařská prohlídka a posouzení zdravotní způsobilosti se dále vyžaduje u všech zaměstnanců rovněž před převedením na jinou pracovní činnost, před úpravou pracovních podmínek nebo při rozvázání pracovního poměru, jestliže se tyto změny provádějí ze zdravotních důvodů, tj.:

- je-li třeba převést zaměstnance na jinou pracovní činnost podle ustanovení § 41 odst. 1 písm. a) až d) zákoníku práce, tj.

- pozbyl-li zaměstnanec vzhledem ke svému zdravotnímu stavu podle lékařského posudku nebo podle rozhodnutí orgánu státní zdravotní správy nebo sociálního zabezpečení dlouhodobě způsobilost konat dále dosavadní pracovní činnost, nebo ji nesmí konat pro onemocnění nemocí z povolání nebo pro ohrožení touto nemocí, anebo dosáhl-li na pracovišti určeném rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví nejvyšší přípustné expozice;
 - pro ohrožení těhotenství nebo mateřství;
 - v zájmu ochrany zdraví jiných osob před přenosnými nemocemi podle lékařského posudku nebo rozhodnutí orgánu státní zdravotní správy;
- požádá-li zaměstnanec o převedení nebo přeložení na jinou pracovní činnost nebo pracoviště z důvodu zdravotní nevhodnosti dosavadní činnosti podle § 45 zákoníku práce;
 - při výpovědi dané organizací podle § 52 písm. d), e) zákoníku práce, neboť zaměstnanec dlouhodobě pozbyl vzhledem ke svému zdravotnímu stavu podle lékařského posudku nebo rozhodnutí orgánu státní zdravotní správy nebo sociálního zabezpečení způsobilost konat dosavadní práci nebo ji nesmí konat pro onemocnění nebo ohrožení nemocí z povolání, anebo dosáhl-li na pracovišti určeném rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví nejvyšší přípustné expozice;
 - výpovědi dané zaměstnancem podle § 50 odst. 3 zákoníku práce, uvede-li zaměstnanec jako důvod výpovědi zdravotní důvody;
 - okamžitým zrušením pracovního poměru zaměstnancem, pokud podle lékařského posudku nemůže dále konat svou práci bez vážného poškození zdraví a zaměstnavatel jej nepřevodil v době 15 dnů od předložení lékařského posudku na jinou, pro něho vhodnou práci (§ 56 odst. 1 zákoníku práce).
- 8.2** Lékařský posudek z pravidelné (periodické) nebo mimořádné prohlídky, který se stal podkladem pro převedení, přeložení nebo výpověď, plní funkci posouzení zdravotní způsobilosti při ukončení pracovního poměru. Při změně druhu vykonávané pracovní činnosti je nutno zaměstnance vyslat na další mimořádnou prohlídku (důvod - změna druhu vykonávané činnosti vzhledem k zdravotní nezpůsobilosti pro výkon...).
- 8.3** Před umožněním praktického vyučování¹² žáků středních škol, vyšších odborných škol a odborných učilišť na pracovištích SŽDC je nezbytné vyslat žáky na lékařské vyšetření ve smyslu ustanovení § 247 zákoníku práce. Pro provádění pracovních činností posuzovaných dle vyhlášky č. 101/1995 Sb., je zmíněným lékařským vyšetřením pracovnílékařská prohlídka v souladu s touto vyhláškou.
- 8.3.1** Před umožněním odborné přípravy studentů vysokých škol na pracovištích SŽDC je nezbytné vyslat studenty k poskytovateli PLS na pracovnílékařské prohlídky se vztahem k vykonávané činnosti.
- 8.3.2** V případě, že je třeba posouzení zdravotní způsobilosti žáka či studenta smluvní školy SŽDC, a v případě, že se ve smluvním vztahu SŽDC zavázala k úhradě potřebného posouzení zdravotní způsobilosti, zajistí přihlášení žáka, či studenta (ve spolupráci s příslušnou školou) na tuto prohlídku SŽDC. SŽDC uhradí posouzení zdravotní způsobilosti u takového žáka či studenta u svého smluvního poskytovatele PLS.
- 8.4** Pracovnílékařskou prohlídku a posouzení zdravotní způsobilosti u zaměstnanců dlouhodobě uvolněných pro výkon funkce člena odborového orgánu na centrální úrovni, na generálním ředitelství SŽDC (dále jen „GŘ SŽDC“), zajistí zaměstnanec pověřený personální agendou O10. Po skončení volebního období či zániku funkce odpadá překážka v práci a zaměstnanec se v souladu se svou původní pracovní smlouvou vrací na původní práci a pracoviště (§ 47 ZP) a personální agenda bude předána příslušnému personálnímu pracovišti. O těchto skutečnostech zaměstnavatel informuje zaměstnance písemně.

¹² § 65 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

- 8.5** Vybrané skupiny řidičů uvedené v § 87a zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 361/2000 Sb.), se musí podrobit dopravně psychologickému vyšetření před zahájením výkonu činnosti a dalšímu vyšetření nejdříve 6 měsíců před dovršením 50 let a nejpozději v den dovršení 50 let a dále pak každých pět let.
- 8.5.1** Dopravně psychologickým vyšetřením se zjišťuje psychická způsobilost k řízení motorových vozidel.
- 8.5.1.1** Osoba podrobující se dopravně psychologickému vyšetření podle § 87a odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb., předloží psychologovi provádějícímu vyšetření posudek o zdravotní způsobilosti, který není starší než 30 dní.
- 8.5.2** Lékařský posudek o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel vydává zdravotnické zařízení podle zákona č. 361/2000 Sb. a prováděcí vyhlášky č. 277/2004 Sb., o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel, ve znění pozdějších předpisů.

Poznámka:

Posudek lze nahradit posudkem o zdravotní způsobilosti k výkonu práce, jejíž součástí je i řízení motorového vozidla, které je druhem práce sjednaným v pracovní smlouvě, pokud vedle náležitostí stanovených právním předpisem upravujícím obsah a náležitosti zdravotnické dokumentace (vyhláška č. 98/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů) obsahují i náležitosti podle § 4 odstavce 2, § 5 odst. 1 vyhl. č. 277/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů a rok provedení dopravně psychologického vyšetření (k datu vydání novely této směrnice § 87a zákona č. 361/2000 Sb.).

9 DOHLED NA PRACOVÍŠTÍCH A NAD VÝKONEM PRÁCE, ODBORNÁ PORADENSKÁ A KONZULTAČNÍ ČINNOST

- 9.1** Dohled na pracovištích a nad výkonem práce, pracovními podmínkami a pracovními zvyklostmi, které mohou ovlivňovat zdraví zaměstnanců, odbornou poradenskou a konzultační činnost vykonává v přidělených OS nebo jejich částech příslušný lékař PLS a nebo další zdravotnický pracovník podílející se na poskytování PLS¹³ (pověřený pracovník PLS). Konzultační a poradenskou činností se na těchto činnostech dále podílí O10.
- 9.2** V rámci dohledu nad pracovními podmínkami je příslušný lékař PLS nebo pověřený pracovník PLS povinen dokonale se seznámit s podmínkami a pracovními zvyklostmi na jednotlivých pracovištích tak, aby byl schopen na požadované odborné úrovni:
- identifikovat nebezpečí pro zdraví při pracovní činnosti a rizikové faktory pracovních podmínek v průběhu výkonu činnosti;
 - hodnotit rizika možného ohrožení zdraví zaměstnanců v důsledku zátěže faktory pracovního prostředí a pracovními podmínkami (hodnocení expozice);
 - zhodnotit zdravotní náročnost pracovní činnosti (zdravotní charakteristika povolání);
 - posoudit možné důsledky vlivu pracovních podmínek při změně technologie pracovních činností, pracovních postupů, zařízení, nebo pracovních podmínek, konzultovat plánované změny se zaměstnavatelem;
 - navrhnout opatření vedoucí k vyloučení nevhodných pracovních nebo organizačních podmínek a namáhavých pracovních činností, k přizpůsobení pracovních podmínek potřebám zaměstnanců s cílem omezení negativních vlivů pracovní činnosti na jejich zdraví;
 - poskytovat poradenství ve věcech uplatnění kolektivní a individuální ochrany před riziky;
 - zhodnotit výsledky navržených preventivních opatření;

¹³ § 58a zákona č. 373/2011 Sb., zákon o specifických zdravotních službách, v platném znění

- h) poskytovat poradenskou a konzultační činnost zaměstnavateli i zaměstnancům k zajištění ochrany zdraví, dodržení hygienických požadavků, určení kritických bodů ve výrobě, přípravě, skladování, rozvozu a uvádění pokrmů do oběhu, při pasportizaci objektů, při zařazování zaměstnanců do skupin pro posouzení zdravotní způsobilosti (např. z hlediska nadřazenosti nebo souměřitelnosti preventivních prohlídek podle § 4 vyhlášky č. 101/1995 Sb., apod.).
- 9.3** Vedoucí zaměstnanec OS má právo vyžádat si od příslušného lékaře PLS spolupráci v kterékoliv z výše uvedených oblastí.
- 9.4** Dohled nad činiteli v pracovním prostředí a pracovními zvyklostmi jako poslední článek procesu analýza – hodnocení – kontrola rizik vychází z identifikace nebezpečí a z hodnocení rizik možného ohrožení zdraví zaměstnanců (stanovení míry zátěže organismu při expozici biologických, chemických a fyzikálních faktorů pracovních podmínek; jde o faktory jako prach, chemické látky, hluk, ultrazvuk a infrazvuk, vibrace, neionizující záření a elektromagnetická pole, ionizující záření, mikroklima; zátěž teplem a chladem, pracovní polohu, fyzickou a psychickou zátěž, zrakovou zátěž, práce s biologickými činiteli, prostorové poměry na pracovištích, pracovní dobu a směnnost, existenci poškození zdraví z práce - úrazů, nemocí z povolání, nemocí souvisejících s prací, možnost obecného ohrožení, práce ve výškách a nad volnou hloubkou).
- 9.5** Při každé dohlídce v rámci PLS vyplňuje registrující poskytovatel PLS formulář „Dohlídka v rámci pracovnílékařské služby“ (viz příloha E) ve dvou stejnopisech. Jedno vyhotovení se ponechá na kontrolované OS (vedoucí zaměstnanec OS předá kopii příslušným odborovým organizacím) a jedno si ponechá posuzující lékař PLS. K formuláři lze doplnit písemné materiály dle vlastní potřeby.
- 9.6** Dohlídky na jednotlivých pracovištích a v ostatních zařízeních, která obstarává zaměstnavatel pro své zaměstnance (například stravovací zařízení, ubytovny, nocležny) provádí příslušný lékař PLS nebo pověřený pracovník PLS minimálně jedenkrát ročně; termín dohlídky předem vedoucímu zaměstnanci OS oznámí. Tyto dohlídky lze vykonat v rámci prověrek BOZP (příslušný lékař PLS je vždy ze strany OS pozván) dle článku 9.13 této směrnice.
- 9.7** Příslušný vedoucí zaměstnanec OS musí příslušnému lékaři PLS nebo pověřenému pracovníku PLS umožnit vstup do všech prostor, ve kterých se mohou zaměstnanci SŽDC pohybovat a která jsou součástí této OS, za dodržení všech podmínek týkajících se pohybu těchto osob v dopravním provozu.
- 9.8** Vedoucí zaměstnanec OS předává určenému lékaři PLS úplné podklady potřebné pro výkon pracovnílékařského dohledu a poradenské činnosti:
- evidenci rizikových prací¹⁴, kterou vede;
 - rozhodnutí orgánů ochrany veřejného zdraví (KHS) o pracovnílékařských prohlídkách těchto zaměstnanců, o minimálním rozsahu a termínech sledování pracovních podmínek a zátěže organismu¹⁵;
 - výsledky jednotlivých měření koncentrací a intenzit faktorů pracovních podmínek, zjištění druhu a typu biologického činitele, který může vyvolat ohrožení zdraví a zápisy z kontrol prováděných orgány ochrany veřejného zdraví (zaměstnanci hygienických stanic) a inspektory bezpečnosti práce bezprostředně po jejich obdržení;
 - informace o zásobování pitnou vodou¹⁶;
 - informace o přiznání nemoci z povolání a ohrožení nemocí z povolání;
 - informace týkající se charakteru práce, technologie, materiálu, výrobních a pracovních zařízení a jejich změn, zejména pokud by mohly mít vliv na zařazení práce do příslušné kategorie;

¹⁴ § 40 zákona č. 258/2000 Sb.

¹⁵ § 82 odst. 2 písm. e) a písm. f) zákona č. 258/2000 Sb.

¹⁶ § 3 zákona č. 258/2000 Sb.

- informace o pracovních úrazech a zjištěných příčinách nehod a úrazů.
- 9.9** Převzetí výše uvedených informací a podkladů si vedoucí zaměstnanec OS nechá potvrdit příslušným lékařem PLS.
- 9.10** Vedoucí zaměstnanec OS je povinen požádat příslušného lékaře PLS o mimořádnou dohledku pracoviště, domnívá-li se důvodně, že se na pracovišti vyskytují faktory ohrožující zdraví zaměstnance při práci. Lékař PLS je povinen této žádosti vyhovět bez zbytečného odkladu.
- 9.11** Vedoucí zaměstnanec OS je povinen zajistit po projednání s O10 měření faktorů pracovních podmínek, pokud o ně požádá příslušný lékař PLS nebo příslušné odborové organizace, nebo pokud tak stanoví svým rozhodnutím příslušný orgán ochrany veřejného zdraví. Pro postup při kategorizaci prací, včetně potřebných měření a vyšetření, postupuje vedoucí zaměstnanec OS v souladu se zákonem č. 258/2000 Sb. Za zjištění příčiny překročení limitních hodnot jednotlivých faktorů pracovních podmínek a za jejich odstranění, případně za přijetí opatření k omezení vlivu těchto faktorů, odpovídá vedoucí zaměstnanec OS.
- 9.12** Vedoucí zaměstnanci OS odpovídají za ohlášení prvního použití biologických činitelů skupin 2 až 4 třicet dnů předem místně příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví¹⁷ po předchozím projednání s příslušným lékařem PLS.
- 9.13** Příslušný lékař PLS nebo pověřený pracovník PLS se zúčastňuje prověrek BOZP a rozboru hodnocení zjištěných skutečností, šetření, rozboru a analýz mimořádných událostí. Termín prověrek BOZP oznamuje vedoucí zaměstnanec OS příslušným lékařům PLS alespoň 10 dnů před datem prověrky.
- 9.14** Příslušný lékař PLS je povinen v případě podezření na poškození zdraví z práce odeslat zaměstnance k odborným vyšetřením k příslušnému poskytovateli, kterému ministerstvo zdravotnictví udělilo povolení k uznávání nemocí z povolání.

10 HODNOCENÍ ZTRÁTY ZDRAVOTNÍ ZPŮSOBILOSTI

- 10.1** U zaměstnance, který pozbyl dlouhodobě zdravotní způsobilost vykonávat i nadále dosavadní pracovní činnost, se postupuje podle konkrétní situace ve shodě s ustanovením § 41 odst. 1 písm. a), b) a ustanovením § 52 písm. e) zákoníku práce.
- 10.1.1** Jde-li o lékařský posudek o zdravotní způsobilosti k práci, lze posudkový závěr, že je posuzovaná osoba zdravotně nezpůsobilá, uvést v lékařském posudku pouze v případě vstupní lékařské prohlídky; v ostatních případech se uvede závěr, že posuzovaná osoba pozbyla dlouhodobě zdravotní způsobilost vykonávat dosavadní pracovní činnost.
- 10.1.2** Dlouhodobým pozbytím zdravotní způsobilosti vykonávat dosavadní práci se rozumí stabilizovaný zdravotní stav, který omezuje tělesné, smyslové nebo duševní schopnosti zaměstnance významné pro jeho schopnost vykonávat dosavadní pracovní činnost, pokud tento zdravotní stav trvá déle než 180 dnů nebo lze předpokládat, že tento zdravotní stav bude trvat déle než 180 dnů, a výkon této práce by vážně ohrozil jeho zdraví.
- 10.2** Nesmí-li zaměstnanec podle lékařského posudku dále konat dosavadní pracovní činnost pro pracovní úraz, onemocnění nemocí z povolání nebo pro ohrožení touto nemocí, postupuje zaměstnavatel podle § 52 písm. d) zákoníku práce.
- 10.3** Zaměstnanci, který ztratil zdravotní způsobilost k práci následkem pracovního úrazu nebo uznáním nemoci z povolání, a to na základě posouzení určeným zdravotnickým zařízením (dle vyhlášky č. 104/2012 Sb., o posuzování nemocí z povolání, ve znění pozdějších předpisů), přísluší náhrada dle ustanovení § 391 až 393 zákoníku práce.
- 10.4** Zjistí-li posuzující lékař PLS při pracovnílékařské prohlídce, že zaměstnanec není nadále zdravotně způsobilý vykonávat dosavadní pracovní činnost, sdělí tuto

¹⁷ § 41 zákona č. 258/2000 Sb.

skutečnost neprodleně písemně na formuláři *Lékařský posudek o zdravotní způsobilosti k práci OS*, která si prohlídku vyžádala a prokazatelně informuje zaměstnance o závěru posudku s poučením o možnosti odvolání.

- 10.5** Zaměstnancům, u nichž je posuzována zdravotní způsobilost k práci dle podmínek vyhlášky č. 101/1995 Sb., lze vystavit posuzujícím lékařem PLS „*Vyjádření ke ztrátě zdravotní způsobilosti*“ (viz příloha F), na což lékař PLS zaměstnance upozorní. Toto *Vyjádření... se vydává s ohledem na platnou podnikovou kolektivní smlouvu a nad rámec povinností zaměstnavatele uvedených v článku 10.4.*
- 10.6** Zaměstnanec může v případě zjištěné zdravotní nezpůsobilosti požádat posuzujícího lékaře PLS o vyplnění tiskopisu *Vyjádření ke ztrátě zdravotní způsobilosti*. Uvedené *Vyjádření... předá zaměstnavateli a tímto způsobem uplatňuje nárok na případný doplatek ke mzdě dle platné podnikové kolektivní smlouvy.*
- 10.7** Zaměstnavatel na základě doručeného lékařského posudku o zdravotní nezpůsobilosti zaměstnance k práci postupuje buď podle ustanovení § 41 odst. 1 písm. a), b), nebo podle ustanovení § 52 písm. d), e) zákoníku práce, s tím, že přednostně volí převedení zaměstnance na takovou pracovní činnost, při níž zaměstnanec dosáhne mzdy za stanovenou pracovní dobu v dosavadní výši.
- 10.8** Je-li převedení na jinou pracovní činnost na základě změny pracovní smlouvy spojeno s poklesem průměrného výdělku, postupuje OS podle platné podnikové kolektivní smlouvy a zaměstnancem předloženého *Vyjádření ke ztrátě zdravotní způsobilosti*.
- 10.9** O průběhu projednání žádosti o *Vyjádření ke ztrátě zdravotní způsobilosti* vede posuzující lékař PLS záznam ve zdravotnické dokumentaci o zdravotní způsobilosti k práci zaměstnance. V dokumentaci uvede důvod ztráty zdravotní způsobilosti k práci takto:
- a) u osob posuzovaných podle § 1 písm. a) vyhlášky č. 101/1995 Sb., z důvodů uvedených v příloze č. 1 části B bodu 1 písmeno c), j), k), p) až s) vyhlášky č. 101/1995 Sb., tj. pro diabetes mellitus, hypertenzní nemoc, ischemické choroby srdce a pro ztrátu barvocitu, zúžení zorného pole, snížení zrakové ostrosti, zhoršení sluchu pod hranice dané vyhláškou;
 - b) u osob posuzovaných podle § 2 písm. a) vyhlášky č. 101/1995 Sb., z důvodů uvedených v příloze č. 1 části B bodu 1 písmeno c), j), k), p) a q) vyhlášky č. 101/1995 Sb., tj. pro diabetes mellitus, hypertenzní nemoc, ischemické choroby srdce a pro ztrátu barvocitu, zúžení zorného pole, nebo z důvodů uvedených v příloze č. 2 části B bodu 1 písm. b) a c) vyhlášky 101/1995 Sb., tj. pro snížení zrakové ostrosti nebo zhoršení sluchu pod hranice dané vyhláškou;
 - c) u osob posuzovaných podle § 2 písm. b) vyhlášky č. 101/1995 Sb., z důvodů uvedených v příloze č. 1 části B bodu 1 písmeno q) vyhlášky č. 101/1995 Sb., tj. pro zúžení zorného pole, nebo z důvodů uvedených v příloze č. 2 části D bodu 1 písmeno b) a c) vyhlášky č. 101/1995 Sb., tj. pro snížení zrakové ostrosti nebo zhoršení sluchu pod hranice dané vyhláškou;
 - d) v ostatních případech osob posuzovaných podle vyhlášky č. 101/1995 Sb., pro důvod ztráty zdravotní způsobilosti k práci dle přílohy č. 1 a 2 vyhlášky č. 101/1995 Sb., (uvede se přímo příloha a písmeno přílohy).
- 10.10** Závěr obsažený ve *Vyjádření ke ztrátě zdravotní způsobilosti* předávanému OS prostřednictvím zaměstnance pro potřeby sociální výpomoci nebo doplatku ke mzdě musí obsahovat:
- a) konstatování, že vyjádření se vydává na základě žádosti zaměstnance;
 - b) vyjádření, zda se jedná o ztrátu zdravotní způsobilosti k práci v rozlišení dle § 41 odst. 1 písmeno a), b), c), d), f), g), zákoníku práce;
 - c) vyjádření zda:
 - se jedná o stav po pracovním úrazu (uvede se i datum pracovního úrazu);
 - se jedná o stav po nepracovním úrazu.

- 10.11** OS postupuje v souladu s tímto posudkem při rozhodování o přiznání jednorázové sociální výpomoci nebo doplatku ke mzdě.

11 OČKOVÁNÍ

- 11.1** Zaměstnavatel má povinnost sdělit zaměstnanci jakému druhu očkování v souvislosti s výkonem práce je povinen se podrobit¹⁸.
- 11.1.1** Dalším druhům očkování se zaměstnanci podrobují na základě svého dobrovolného souhlasu.
- 11.1.2** Zaměstnanci, kteří mají být zařazeni na pracoviště s vyšším rizikem vzniku infekčních onemocnění, jsou povinni podrobit se ve stanoveném rozsahu stanovenému druhu zvláštního očkování¹⁹.
- 11.2** Očkování zaměstnanců SŽDC ve výše uvedených případech bude zajišťováno smluvním poskytovatelem PLS pro SŽDC.
- 11.3** Vedoucí zaměstnanec OS předá smluvnímu poskytovateli PLS seznam zaměstnanců, kteří projeví o očkování zájem a zároveň splňují podmínky podnikové kolektivní smlouvy. Smluvní poskytovatel PLS vede jejich evidenci. Vedoucího zaměstnance příslušné OS příslušný lékař PLS informuje o provedeném očkování zaměstnanců na předloženém a potvrzeném seznamu.
- 11.4** K očkování jsou zaměstnanci vyzváni příslušným lékařem PLS prostřednictvím OS. Zaměstnanci jsou povinni se dostavit k očkování s očkovacím průkazem²⁰, jestliže jim byl dříve vystaven.

12 SYSTÉM PRVNÍ POMOCI

- 12.1** Systém první pomoci v SŽDC zahrnuje organizování a poskytování předlékařské nebo přednemocniční první pomoci v rozsahu odpovídajícím povaze a stupni ohrožení²¹ včetně způsobu napojení na odbornou lékařskou pomoc a integrovaný záchranný systém.
- 12.2** První pomoc organizují příslušné OS podle místních podmínek společně s poskytovatelem PLS, pomocným záchranným systémem Českého červeného kříže (dále v textu „ČČK“), soustavou zdravotnických zařízení a soustavou záchranné služby.
- 12.3** Nad rámec všeobecné povinnosti občanů poskytnout první pomoc²² se poskytování první pomoci podle této směrnice účastní zaměstnanci, kteří jsou vyškoleni v poskytování první pomoci. Dalšími účastníky poskytování první pomoci jsou poskytovatelé PLS, zdravotnická zařízení, organizace záchranné služby, HZS a případně na místě události náhodně přítomní zdravotničtí pracovníci.
- 12.4** Výkony provedené zdravotnickými zařízeními při poskytování odborné přednemocniční neodkladné péče jsou součástí hrazené zdravotní péče²³.
- 12.5** Všechna pracoviště, na kterých je zvýšené nebezpečí vzniku úrazu nebo pracoviště, na kterých se pracuje v noci²⁴, musí být vybavena dostupnými prostředky pro poskytnutí první pomoci včetně zajištění funkčních prostředků umožňujících přivolat rychlou lékařskou pomoc.

¹⁸ ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) zákoníku práce

¹⁹ § 46 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb. a vyhláška č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem, ve znění pozdějších předpisů

²⁰ § 47 odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb.

²¹ § 103 písm. j) zákoníku práce

§ 75 odst. 1 vyhlášky MD č. 173/1995 Sb., kterou se vydává dopravní řád drah, ve znění pozdějších předpisů

²² § 150 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²³ § 13 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů

²⁴ příl. č. 2, část II., bod 13 vyhl. č. 79/2013 Sb., vyhláška o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, (vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče)

- 12.6** Kolejová vozidla se vybavují prostředky pro přivolání rychlé lékařské pomoci dle technických možností SŽDC.
- 12.7** Vedoucí zaměstnanec OS odpovídá za úplné vybavení OS záchrannými prostředky první pomoci v souladu s přílohou I. Rovněž odpovídá za pohotovost, úplnost a upotřebitelnost prostředků umožňujících přivolat rychlou záchrannou pomoc, kterými jsou příslušná pracoviště OS vybavena.
- 12.8** Zdravotnický materiál a záchranné prostředky první pomoci musí být uloženy na vedoucím zaměstnancem OS stanovených, snadno přístupných místech, která jsou vhodně označena (samolepkou na dveřích, označením směru umístění balíčku první pomoci na chodbách apod.). Označení musí být provedeno v souladu s nařízením vlády č. 375/2017 Sb., o vzhledu, umístění a provedení bezpečnostních značek a značení a zavedení signálů.
- 12.9** Spotřebovaný materiál se zaznamenává do evidenčního sešitu a pravidelně se doplňuje.
- 12.10** Zdravotnický materiál a záchranné prostředky první pomoci musí být udržovány v čistotě, úplném a upotřebitelném stavu. Balíček první pomoci musí být uložen v samostatném pouzdře s charakteristickým označením bílým křížem na zeleném podkladě a tak, aby na něj nemohlo dopadat přímé sluneční světlo. Úložný prostor musí být suchý a čistý.
- 12.11** Okruh zaměstnanců, kteří musí být připraveni na poskytování první pomoci v souvislosti s charakterem jejich pracovní činnosti, je uveden v příloze G. Obsah a rozsah školení a výcviku jednotlivých skupin zaměstnanců uvedených v této příloze je stanoven diferencovaně, včetně opakovacího školení a výcviku pro obnovení a doplnění praktických znalostí a nových poznatků.
- 12.12** Pověřený zaměstnanec OS dohlíží pravidelně, minimálně jedenkrát ročně, na řádné vybavení a rozmístění prostředků a materiálu první pomoci, jeho pravidelné doplňování a udržování a na vybavení zaměstnanců zdravotnickými záchrannými prostředky. Tato dohliďka může být vykonávána v rámci prověrek BOZP.
- 12.13** Lékař PLS provádí minimálně jedenkrát ročně pravidelnou kontrolu zdravotnických prostředků pro první pomoc. Namátkovou kontrolu provádí i vedoucí zaměstnanec OS a také odpovědný zaměstnanec O10 (agenda evidence kontrol je uložena a sleduje se u pověřeného zaměstnance OS, vzor potvrzení kontroly je v příloze H).
- 12.14** Vedoucí zaměstnanec OS odpovídá za školení a výcvik svých zaměstnanců v poskytování první pomoci v rozsahu stanoveném přílohou G. Absolvování školení potvrdí školící osoba do výkazu o zkouškách.
- 12.15** Výcvik a školení v první pomoci smí provádět pouze osoba, oprávněná k výkonu této činnosti a znalá odborné i provozní problematiky podle obecně závazných předpisů a provozního charakteru příslušné OS.
- 12.16** Doba nutná ke školení a výcviku, případně strávená poskytováním první pomoci se posuzuje jako výkon pracovní činnosti a přísluší za ni mzda.

13 PROVÁDĚNÍ PRVNÍ POMOCI NA ŽELEZNICI

- 13.1** Způsoby provádění první pomoci jsou svépomoc, vzájemná první pomoc a odborná první pomoc. Volba způsobu první pomoci se řídí povahou a rozsahem poškození zdraví.
- 13.2** Při svépomoci se poškozený ošetří sám, při vzájemné pomoci pomáhají při ošetření neškolení nebo školení nezdravotničtí pracovníci, odbornou první pomoc poskytuje pouze zdravotnický pracovník (lékař, zdravotní sestra, záchranář apod.).
- 13.3** Při mimořádné události vyžadující poskytnutí vzájemné první pomoci nebo zásah záchranné služby může být na místo zásahu bez zbytečného prodlení povolán potřebný počet zaměstnanců vycvičených v poskytování první pomoci. Podle povahy a rozsahu ohrožení zajistí přivolání odborné pomoci kterýkoliv zaměstnanec a postupuje podle

ohlašovacího a svolávacího rozvrhu (Prováděcí opatření k předpisu pro hlášení a šetření mimořádných událostí SŽDC D17-1, příl. 8).

- 13.4** Na příkaz zaměstnance odpovědného za zajištění záchranných zdravotních prací ze strany SŽDC se musí každý proškolený zaměstnanec odebrat na místo nehody nebo jiné mimořádné události a vykonávat činnosti podle pokynů vedoucího záchranné akce nebo velitele zásahu hasičů.
- 13.5** Zaměstnanci poskytující vzájemnou první pomoc jsou povinni ji poskytnout všemi dostupnými záchrannými prostředky. Podle možnosti musí být vybaveni jak prostředky pro poskytnutí první pomoci, tak prostředky pro vlastní ochranu, které jsou k dispozici.
- 13.6** V obvodech pracovišť OS je vedením záchranných zdravotnických prací pověřena osoba, kterou určil vedoucí zaměstnanec OS. Povinností uvedené osoby je zahájit záchrannou akci. Tuto funkci vykonává do příchodu lékaře nebo velitele zásahu hasičů. Po jejich příchodu s nimi spolupracuje a řídí se jejich pokyny. Prioritou při záchranných a odklizovacích pracích je vždy záchrana lidských životů a ošetření postižených osob. Vyprošťování postižených osob v případech, kdy je nutný zásah do konstrukce kolejového vozidla, se smí provádět pouze na základě příkazů velitele zásahu hasičů nebo jiné osoby s potřebnou odbornou kvalifikací (osoby znalé konstrukce kolejových vozidel).
- 13.7** Vedoucí zdravotní záchranné akce:
- zajišťuje první pomoc raněným;
 - určuje pořadí ošetření a odsunu raněných;
 - určuje shromaždiště a obvaziště raněných po dohodě s velitelem zásahu JPO HZS;
 - zajišťuje dostatek zdravotnického materiálu;
 - zajišťuje nezbytnou zdravotnickou dokumentaci.
- 13.8** Shromaždiště a obvaziště raněných se volí tak, aby bylo co nejlépe dostupné pro sanitní vozy a existovala možnost zajistit protišoková opatření. Vybaví se potřebným zdravotnickým materiálem.
- 13.9** Na obvazišti poskytují první pomoc raněným zdravotničtí pracovníci a určení zaměstnanci SŽDC. Zde se zajišťuje i zdravotnická dokumentace.
- 13.10** Na viditelné místo oděvu raněných se připevní lístek s údaji o poskytnuté první pomoci (čas, léky, škrtdlo apod.).
- 13.11** Proti odcizení a ochraně cenných předmětů zraněných osob se určí osoba z pověření vedoucího záchranné akce nebo velitele zásahu hasičů. Pořídí seznam odebraných a nalezených předmětů. Při příchodu Policie ČR jí cenné předměty se seznamem proti potvrzení odevzdá.
- 13.12** Dojde-li při nehodě k usmrcení osob, zajišťuje dohled nad nimi osoba pověřená vedoucím záchranné akce nebo velitelem zásahu hasičů.

14 PROSTŘEDKY PRVNÍ POMOCI

- 14.1** Na železnici se pro poskytování první pomoci svépomocí a vzájemnou první pomocí používají tyto zdravotnické záchranné prostředky:
- kapesní obvaz (minimální příklad - další doplnění je nutno projednat s místně příslušným lékařem PLS);
 - balíček první pomoci (minimální příkladový obsah je uveden v příloze I – doplnění tohoto obsahu je nutno projednat s místně příslušným lékařem PLS).
- 14.2** Kapesní obvaz, případně další doplnění prostředků první pomoci se přiděluje zaměstnancům pracujícím osamoceně na širé trati.
- 14.3** Balíčkem první pomoci podle přílohy I se vybavují:

- všechna speciální hnací vozidla a pracovní skupiny do 10 zaměstnanců pracujících na trati osamoceně (vedoucí skupin pověřují péčí o balíček první pomoci v pevném obalu odpovědné zaměstnance);
 - všechny pracovní skupiny s 10 nebo více zaměstnanci pracujícími na trati osamoceně (vedoucí skupin pověřují péčí o balíček první pomoci odpovědného zaměstnance);
 - stacionární pracoviště (administrativní budovy, dopravní kanceláře železničních stanic, měřírny apod.). Balíček první pomoci se přiděluje i pracovištím, na kterých se pracuje v noci. Umísťuje se na místech, která jsou nepřetržitě dostupná po celou dobu výkonu činnosti na pracovišti, pro které je určen.
- 14.4** Vybavení záchrannými prostředky pro odbornou první pomoc (požárních automobilů, zdravotnických vozidel apod.) se řídí zvláštními předpisy.²⁵
- 14.5** Finanční náklady na léky a zdravotnický materiál pro záchranné zdravotnické prostředky uvedené v přílohách hradí OS. Náklady jsou součástí jejich provozních nákladů k těmto účelům poskytnutých.

15 PITNÁ VODA

- 15.1** Prostor určený pro práci musí být zásoben pitnou vodou v množství postačujícím pro potřeby pití zaměstnanců nebo pro poskytování první pomoci.
- 15.2** Není-li zdroj pitné vody na pracovišti, je nezbytné zajistit zaměstnancům balenou pitnou vodu nebo pitnou vodu ze sodobarů. Každá OS postupuje dle vlastního opatření k poskytování pitné vody a ochranných nápojů.

16 ZÁSADY PRO POSKYTOVÁNÍ OCHRANNÝCH NÁPOJŮ PRO OBDOBÍ CELÉHO ROKU

- 16.1** Odpovědnost za poskytování ochranných nápojů nese vedoucí zaměstnanec OS, odpovědnost za dodržování pitného režimu však nese zaměstnanec.
- 16.2** Rozsah a bližší podmínky pro poskytování ochranných nápojů určuje ustanovení § 8 nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen NV č. 361/2007 Sb.); u HZS SŽDC při mimořádných událostech se postupuje dle NV č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně²⁶.
- 16.3** Ochranný nápoj musí obecně splňovat následující podmínky:
- zdravotní nezávadnost;
 - vhodná teplota;
 - maximální obsah 6,5 hmotnostních % cukru;
 - v prostředí SŽDC nesmí obsahovat alkohol.
- 16.4** Ochranný nápoj může obsahovat látky zvyšující odolnost organismu, např. vitamíny, nukleotidy a jiné, rozpustné v pitné vodě.
- 16.5** Druhy ochranných nápojů poskytovaných v SŽDC:
- pitná voda²⁷ ze zdroje pitné vody, v případě, že svými vlastnostmi odpovídá mikrobiálním, fyzikálním a chemickým ukazatelům, uvedeným pro jmenované vody;

²⁵ např. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování

²⁶ ve smyslu ustanovení § 18 odst. 1a) NV č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně

²⁷ § 3 a 4 zákona č. 258/2000 Sb.

vyhláška MZ č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů

- pitná voda ze sodobarů, v případě, že svými vlastnostmi odpovídá mikrobiálním, fyzikálním a chemickým ukazatelům uvedeným pro jmenované vody;
- neslazený čaj bez přísad;
- v případě, že jde o práci zařazenou podle přílohy 1 k NV č. 361/2007 Sb., části A, tabulky č. 1, do třídy I až IIIa, se jako ochranný nápoj poskytuje přírodní minerální voda slabě mineralizovaná, pramenitá voda nebo voda splňující obdobné mikrobiologické, fyzikální a chemické požadavky jako u jmenovaných vod²⁸;
- v případě, že jde o práci zařazenou podle přílohy 1 k NV č. 361/2007 Sb., části A, tabulky č. 1, do třídy IIIb a IVa, se jako ochranný nápoj poskytuje přírodní minerální voda středně mineralizovaná nebo voda s obdobnou celkovou mineralizací. Množství tohoto ochranného nápoje se omezuje na polovinu ze 70 % náhrady ztráty tekutin, druhou polovinou ochranného nápoje je ochranný nápoj, který se poskytuje při práci zařazené do třídy I až IIIa.

16.6 Povinnosti vedoucích zaměstnanců OS:

- a) vydat na základě znalosti místních podmínek bez zbytečného odkladu a po projednání s odborovými organizacemi vlastní opatření k zabezpečení poskytování ochranných nápojů v souladu s touto směrnici. Vydané opatření musí zejména obsahovat:
- konkrétní určení zaměstnanců, jimž vzniká nárok na poskytování ochranných nápojů včetně určení výdejního místa a způsobu, jak je poskytování ochranných nápojů zajištěno,
 - upozornění na povinnost zaměstnanců dodržovat pitný režim,
 - určení odpovědných zaměstnanců za zajišťování a poskytování ochranných nápojů (nákup, skladování, výdej, dodržení hygienických zásad a hospodárnosti);
- b) seznámit prokazatelně příslušné zaměstnance s obsahem vydaného opatření;
- c) sledovat plnění vydaného opatření, v případě zjištěných nedostatků neprodleně zajistit nápravu.

16.6.1 V rámci spolupráce mezi organizačními složkami může být uzavřena písemná dohoda o poskytování ochranných nápojů. Odpovědnost za poskytování ochranných nápojů je v uvedeném případě přenesena na vedoucího zaměstnance OS, který má nápoje ve smyslu uzavřené dohody zajistit.

16.6.2 Povinnost zajišťovat a poskytovat ochranné nápoje pro zaměstnance cizích právních subjektů může být určena i z rozhodnutí nadřízené OS.

17 POSKYTOVÁNÍ OCHRANNÝCH NÁPOJŮ PŘI MIMOŘÁDNÝCH PRACOVNÍCH PODMÍNKÁCH

17.1 Ochranné nápoje lze poskytnout zaměstnancům (případně i dalším zúčastněným osobám), kteří se bezprostředně zúčastňují prací:

- při likvidaci mimořádných událostí vzniklých při provozování dráhy nebo drážní dopravy,
- při výkonu neodkladných prací na obnově a zajištění železničního provozu nesjízdných tratí,
- při zdolávání požárů na pozemcích a v chráněném pásmu železnice,
- při jiných mimořádných událostech (následky vichřice-polomy, následky povodní, sněhová kalamita apod.).

17.2 V uvedených případech se poskytuje teplý neslazený čaj bez přísad či pitná voda.

²⁸ § 8 odst. 2 NV č. 361/2007 Sb.

18 HYGIENICKÉ ZÁSADY PŘI POSKYTOVÁNÍ OCHRANNÝCH NÁPOJŮ

- 18.1** Nápoje v uzavřených lahvích je nutné uchovávat ve standardních chladírenských zařízeních nebo alespoň v uzavřených místnostech bez působení přímého slunečního záření.
- 18.2** Při používání sodobaru jsou zaměstnanci povinni dodržovat obecně platné hygienické zásady. Za dodržování těchto zásad nese zaměstnanec plnou zodpovědnost.

19 EVIDENCE POSKYTOVÁNÍ OCHRANNÝCH NÁPOJŮ

- 19.1** OS, která poskytuje ochranné nápoje, vede evidenci, která musí obsahovat:
- výdejní místo;
 - datum výdeje, druh a množství poskytnutých nápojů;
 - jmenný seznam zaměstnanců (včetně uvedení jejich pracoviště), jimž byly nápoje poskytnuty, potvrzení o převzetí;
 - záznam o venkovní teplotě, případně o mimořádné události;
 - jméno s příjmením a funkci odpovědného zaměstnance, který dal příkaz k vydání nápojů a zaměstnance, který nápoje vydal.
- 19.2** Evidence se netýká odběru vody ze sodobarů a ze zdrojů pitné vody.
- 19.3** Ochranné nápoje jsou zaměstnancům poskytovány bezplatně.

20 PRO LETNÍ OBDOBÍ

- 20.1** Pro účel poskytování ochranných nápojů v letním období rozlišujeme zaměstnance takto:
- a) vykonávající práci za podmínek, kdy tepelná zátěž z pracovního prostředí spolu s fyzickou zátěží vede ke ztrátě tekutin zaměstnanec potem a dýcháním vyšší než 1,25 litru za osmihodinovou směnu - těmto zaměstnancům se poskytují ochranné nápoje, (viz článek 17.5 této směrnice).
- b) vykonávající trvalou práci (doba práce zaměstnance na těchto pracovištích je delší než 4 hodiny za pracovní dobu) na venkovních pracovištích a dále na kolejových vozidlech a při obsluze venkovních strojů včetně ostatních dopravních prostředků, které nejsou vybaveny účinným klimatizačním zařízením, jestliže teplota venkovního vzduchu naměřená ve stínu v průběhu osmihodinové směny jednorázově je vyšší než hodnota $t_{o \max}$ operativní teploty stanovená pro danou třídu práce v tabulce č. 2 části A přílohy č. 1 NV č. 361/2007 Sb.
- 20.2** Těmto zaměstnancům se poskytují ochranné nápoje, (viz článek 17.5 této směrnice). Pitná voda se poskytuje na začátku směny a dále vhodně v průběhu směny.
- 20.3 Práce v mimořádně teplých dnech**
- Za mimořádně teplý den se považuje den, kdy nejvyšší teplota venkovního vzduchu dosáhla hodnoty vyšší než 30°C.
- 20.3.1** Dostatečným množstvím ochranných nápojů a důsledným dodržováním pitného režimu se rozumí pravidelné pití mírně chlazených ochranných nápojů v množství minimálně 1,5 litru denně při teplotě vzduchu 26°C, pokud teplota vzduchu překročí 30°C, v množství 3 litry denně, při extrémně vysokých teplotách vzduchu až 6 i více litrů denně. V případě překročení teploty na pracovišti 36°C musí být navíc uplatněn režim střídání práce a bezpečnostní přestávky stanovený podle výpočtu upraveného v příloze č. 1 části B NV č. 361/2007 Sb.
- 20.3.2** Při zvýšené potřebě tekutin je potřebné:

- polovinu poskytovaného množství ochranných nápojů zajistit vhodnou minerální vodou bez příchutí a sladidel,
- dodržování doporučené teploty ochranných nápojů, která je 10°C až 16°C; pro dosažení a udržení doporučené teploty ochranných nápojů je třeba využívat dostupných technických prostředků (např. chladničky a termoboxy),
- organizování distribuce ochranných nápojů zejména pro mobilní zaměstnance,
- dodržování technologických přestávek a, kde to technologie dovolí, jejich využívání k občerstvení a k pobytu mimo přímo osluněné a nevětrané prostory a prostory se zdrojem sálavého tepla,
- využívání veškerých možností k ochlazení a provětrávání pracovišť s využitím dostupných technických zařízení (např. klimatizační jednotky a větráky),
- používání vhodného letního oblečení z hlediska maximálního snížení tepelné zátěže organismu mimo klimatizovaná pracoviště. K tomu je třeba využívat přípustné kombinace přidělených letních výstrojních součástí a osobních ochranných pracovních prostředků. Při sledování ústrojové kázně v mimořádně teplých dnech je nutné zohlednit ohrožení zaměstnanců rizikem tepelné zátěže organismu. Je však nutné dodržet základní ochranné a bezpečnostní funkce používaných výstrojních součástí a osobních ochranných pracovních prostředků i jejich kombinací,
- věnovat zvýšenou pozornost spolupracovníkům, zejména zaměstnancům pohybujícím se v železniční dopravní cestě. V případě příznaků náhlé nevolnosti je třeba přivolat lékaře, v případě vážných příznaků volat rychlou záchrannou službu (tísňová telefonní linka 155 nebo 112).

20.3.3 Při zajišťování podmínek práce v mimořádně teplých dnech nesmí docházet k porušování základních principů a pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Doporučuje se omezení pití kávy během pracovní směny. V případě potřeby je nutno se poradit s lékařem PLS.

20.4 Způsob zjišťování teploty a odpovědného zaměstnance určí ve vlastním opatření vedoucí zaměstnanec OS. Při vydání vlastního opatření vychází zpravidla z následujících zásad:

- pro odhad venkovní teploty se vychází z předpokladu zveřejněného v předpovědi počasí;
- venkovní teplotu kontroluje předem určený zaměstnanec;
- v případě sporných názorů na aktuální teplotu na pracovišti rozhodne určený zaměstnanec.

21 PRO ZIMNÍ OBDOBÍ

21.1 Zaměstnancům, kteří vykonávají pracovní činnost na pracovištích, na kterých poklesne teplota na 4°C a méně, se poskytuje teplý neslazený čaj bez přísad. Základní množství, které lze rozdělit do několika dávek, je 0,5 litru čaje za směnu. Další dávky lze poskytnout v průběhu směny v případě silného větru se sněžením či deštěm nebo klesne-li teplota na pracovišti pod -10°C.

21.2 Teplý čaj se poskytuje na pracovišti nebo v jeho bezprostřední blízkosti tak, aby toto místo bylo snadno a bezpečně dostupné. Pro účel poskytování ochranných nápojů v zimním období rozlišujeme zaměstnance takto:

- mající možnost uvařit si nápoj na určeném místě s přívodem pitné vody, vybaveném vhodným zařízením k přípravě horké vody - těmto zaměstnancům se poskytuje porcovaný čaj (druh čaje nerozhoduje);
- ostatní zaměstnanci - těmto zaměstnancům se poskytuje teplý nápoj na určeném výdejním místě, nebo donáškou ve várnících, případně v termoskách.

21.3 Práce za extrémně nízkých teplot

Pro práci v zátěži chladem budou zaměstnanci vybaveni příslušným druhem osobního ochranného pracovního prostředku pro zimní období podle předpisu SŽDC Bp 36, popř. Bp 8 pro HZS SŽDC. Při práci vykonávané po dobu delší než 2 hodiny za směnu v udržované operativní nebo výsledné teplotě jako technologickém požadavku nebo v korigované teplotě 4°C a nižší má zaměstnanec právo na bezpečnostní přestávku v ohřívárně, která musí být vytápěna alespoň na 22°C, vybavena sedacím nábytkem, stoly a věšáky na pracovní a ochranný oděv. Při teplotě vzduchu od 4°C do -10°C musí být práce zaměstnance upravena tak, aby doba jejího nepřetržitého trvání nepřesáhla 2 hodiny, při teplotě vzduchu od -10,1°C do -20°C 1 hodinu a od -20,1°C do -30°C 30 minut. Bezpečnostní přestávky mezi jednotlivými úseky nepřetržité práce v chladové zátěži musí trvat nejméně 10 minut. Práce nelze vykonávat na pracovištích, na kterých je korigovaná teplota vzduchu²⁹ nižší než -30°C, nejde-li o naléhavé provádění oprav, odvracení nebezpečí pro život nebo zdraví, při živelných a jiných mimořádných událostech.

22 DALŠÍ POVINNOSTI VEDOUCÍCH ZAMĚSTNANCŮ OS A BEZPEČNOSTNÍ PŘESTÁVKA

22.1 Ve všech případech, kdy je požadován vzorový tiskopis podle tohoto opatření, upřednostňuje se dokument zpracovaný výpočetní technikou.

22.2 Vedoucí zaměstnanci na všech stupních řízení v rozsahu svých funkcí odpovídají dle provozních možností:

- za zajištění zásobování pitnou vodou objektů určených pro pracovní činnost v množství postačujícím pro krytí potřeby pití zaměstnanců a zajištění první pomoci;
- za zabezpečení teplé vody pro zajištění osobní hygieny zaměstnanců.

22.3 Příslušné OS jsou povinny při uzavírání smluv s fyzickými a právnickými osobami, které budou na jejich základě vykonávat činnost v prostředí SŽDC, prokazatelně uplatnit požadavek respektování podmínek stanovených touto směrnicí.

22.4 K dodržování zákazu požívání alkoholických nápojů a užívání jiných návykových látek byla vydána Směrnice SŽDC č. 120 - Dodržování zákazu kouření, požívání alkoholických nápojů a užívání jiných návykových látek.

22.5 Bezpečnostní přestávka³⁰

Má-li zaměstnanec při výkonu práce právo na bezpečnostní přestávku podle zvláštních právních předpisů, započítává se tato přestávka do pracovní doby.

22.5.1 Případně-li bezpečnostní přestávka na dobu přestávky v práci na jídlo a oddech, započítává se přestávka v práci na jídlo a oddech do pracovní doby.

23 ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ A ÚČINNOST

23.1 Změny Příloh A - Jb) je oprávněn schvalovat ředitel odboru personálního.

23.2 Tato směrnice nabývá platnosti a účinnosti dnem zveřejnění.

23.3 Nabytím účinnosti této směrnice se ruší Pokyn GR č. 6/2015 – Pracovnílékařské služby – předávání podkladů pro pracovnílékařské prohlídky, č. j.: 5 539/2015-O10.

23.4 Tato směrnice nahrazuje Směrnicí SŽDC č. 89 - Zdravotní služby poskytované zaměstnancům státní organizace Správa železniční dopravní cesty – č.j.: 17 957/2012-PERS.

²⁹ NV č. 361/2007 Sb.

³⁰ § 89 odst. 1 a 2 zákoníku práce